

Για το Μανόλη Γιανναδάκη
Όταν, ακόμα και το επιμέρους, αρκεί.

Συνεκδοχή

Η χαρακτηριστική αποτελεί διαχρονικά το πλέον πρόσφορο μέσον διάδοσης της τέχνης· πάντα πρωτοστατούσε και συμπορευόταν με την πραγματικότητα, γινόταν σύμμαχος και εκφραστής της. Εύλογα, λοιπόν, η σύγχρονη χαρακτηριστική δε θα μπορούσε, παρά να συνυπάρχει με τις υπάρχουσες εξελίξεις - άλλωστε, νομοτελειακά, για να παραμένει κάτι ζωντανό, οφείλει να εξελίσσεται.

Ο Μ.Γ. ανήκει στους καλλιτέχνες εκείνους, που επίμονα εξελίσσουν τη χαρακτηριστική και σταθερά επινοούν νέες εκφραστικές οδούς. Η πορεία του αποδεικνύει ότι, εάν κάποιος εργάζεται επίπονα και με ερευνητική πρόθεση πάνω σε ένα εκφραστικό μέσον, το εμπλουτίζει με καινοτόμες επιλογές και τεχνικές κατακτήσεις - και ο Μ.Γ. καταπιάνεται με την διερεύνηση των δυνατοτήτων και των διαδικασιών της χαρακτηριστικής για περισσότερα από 20 χρόνια. Παράλληλα, διδάσκοντας τα μικρά και μεγάλα μυστήρια αυτής της τεχνικής, μεταδίδει τις αρχές της και έχει αποτελέσει έναν δάσκαλο-σταθμό για τις επόμενες γενιές χαρακτών και την ιστορία της σύγχρονης ελληνικής εγχάρακτης και εκτυπούμενης εικαστικής εικόνας.

Με χαρακτηριστική δημιουργική και ποιοτική συνέπεια, οι μονοτυπίες του Μ.Γ. και τα χαρακτηριστικά που έχουν παραχθεί σε αντίτυπα (που παρουσιάζονται και στην έκθεση αυτή) κατορθώνουν να προσεγγίζουν διεισδυτικά τη σύγχρονη πραγματικότητα και, χρησιμοποιώντας ή προσαρτώντας στη φέρουσα επιφάνεια επιμέρους σύμβολα, παραπέμπουν σε σχηματοποιημένα μηνύματα. Η εποχή της μετανεωτερικότητας, άλλωστε, ανέδειξε μια ακόμη πτυχή στην ερμηνεία της τέχνης: τη σημασία του επιμέρους, την αμφισβήτηση των «μεγάλων αφηγήσεων» στην προσέγγιση της τέχνης· οι μικροί θησαυροί, οι επιμέρους αλληγορίες και μετατοπίσεις, άρχισαν να συνεκτιμώνται στην κατανόηση του συνόλου. Στη συγκεκριμένη έκθεση τα μονότυπα που παρουσιάζονται, διατρέχουν έναν ανάλογο άξονα: αυτόν του κατακερματισμού και της ανάδειξης του επιμέρους.

Μέσα σε ένα τέτοιο πλαίσιο, καθίστανται ευδιάκριτες οι σταθερές αξίες, που διατρέχουν την εικαστική εργασία του Μ.Γ. στο σύνολό της: *συνέπεια επιλογών*, τόσο σε τεχνική και θεματολογία και *ακούραστη αναζήτηση* νέων δρόμων και προσεγγίσεων.

Συσχέτιση

Αυτό το σύνολο έργων συγκροτεί μία ενότητα στην οποία διακρίνονται παλαιότερα στοιχεία της χαρακτηριστικής του Μ.Γ., λειτουργώντας και ως συνδετικός κρίκος από τη μία σειρά έργων στην επόμενη. Άλλωστε αυτή είναι η κύρια μεθοδολογική προσέγγιση της χαρακτηριστικής του: ερευνητική, πειραματική, με συνεχείς κατακτήσεις -και ως προς το εκφραστικό μέσο και ως προς τη θεματική.

Οι συσχετισμοί και η παρεμβατική πρόθεση του Μ.Γ. επιβεβαιώνονται τεχνικά και μεθοδολογικά (π.χ. με την εφαρμογή οξυγραφίας σε πλάκες τσίγκου, με χαράξεις σε λινόλαιο, με φωτοχαράξεις σε τσίγκο φωτοπολυμερικού υλικού, με χρήση στένσιλ και επικόλληση ακόμη και ρινισμάτων σιδήρου). Αξιοποιείται και αναπτύσσεται στο έπακρο κάθε διαθέσιμη τεχνική δυνατότητα κατά τη δημιουργική διαδικασία.

Στα έργα αυτά υιοθετούνται συμβολισμοί της σύγχρονης πραγματικότητας, οι οποίοι εισβάλλουν ένθετοι και επικολλώνται πάνω στην επιφάνεια του χαρακτηριστικού, στο μικρό σύμπαν που ορίζεται μέσω των εκτυπώσεων. Μοιάζουν να

προστίθενται ως αλληγορίες στερεότητας πάνω στη ρευστή πραγματικότητα. Τα κοινωνικο-πολιτικά σχόλια είναι εμφανή και σαφή: για τη νέα τάξη πραγμάτων, για την κατάσταση εξαίρεσης που συνεχώς διαχέεται, για την επανάσταση της επικοινωνίας, για την ανάδειξη του επικοινωνιακού συμβόλου σε μία νέα γλωσσολογική και οπτική πρόκληση.

Τα σύμβολα αυτά, αντλούνται από τον ψηφιακό κόσμο του διαδικτυακού chat και των sms, της νέας γλώσσας που γεννιέται από τις τεχνολογίες, καθώς και από τα ποικίλα σχήματα αλληλοκατανόησης· βασίζονται, δηλαδή, σε μια εναλλακτική γλώσσα, που επινοεί συνεχώς καινοτόμους κώδικες επικοινωνίας. Με την αφαιρετικότητα της σύνθεσης και με την επιλογή έντονων χρωμάτων, η δύναμη των συμβόλων αυτών εντείνεται.

Συμβολή

Η επιλογή του Μ.Γ., μέσα από αυτή τη σειρά χαρακτηριστικών, είναι διπλής στόχευσης: αφενός, με την τεχνική της επικόλλησης, «εισάγει» κάτι ξένο πάνω στην εγχάρακτη επιφάνεια, τυπώνει πολλαπλά, επιχειρεί σχεδιαστικές και χρωματικές εντάσεις. Αφετέρου, σταχυολογώντας σύμβολα και σχήματα που παραπέμπουν σε κοινωνικά μηνύματα, μας υπενθυμίζει ότι κάθε εποχή βρίσκει τρόπους να διατηρεί την επικοινωνία ζωντανή, να διαμορφώνει το δικό της αλφάβητο, να στοιχειοθετεί νέους κώδικες λόγου.

Το πιο σημαντικό από όλα, όμως, είναι το γεγονός ότι αυτή η επιλογή του Μ.Γ. φανερώνει μια στάση πολιτικής ανίχνευσης της πραγματικότητας. Συγκροτεί μια ερευνητική διαδικασία, που συντελείται ταυτόχρονα και τεχνικά και εννοιολογικά, καταδεικνύοντας μία οικουμενική αλήθεια: ότι όσο οι άνθρωποι επικοινωνούν, επι-βιώνουν.

Αρετή Λεοπούλου

Ιστορικός τέχνης-Επιμελήτρια Κρατικού Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης